REGION BLEKINGE

Uppsökande verksamhet - nödvändig tandvård
Anvisningar för sjukvårds- och omvårdnadspersonal

Dok.nr
Version 2024:1.1

2026-10-05

Innehållsförteckning

1 Inledning 3

2 Bakgrund 3

3 Personkretsen 3

3.1 Vem ska patienten/anhöriga kontakta? 5

4 Tandvårdskortet (N-kort) 5

5 Uppsökande verksamhet 6

6 Munhälsobedömning 6

6.1 Tacka ja/nej 6
6.2 Bedömningen 7
6.3 Ansvarig omvårdpersonal 7
6.4 Munvårdsträffar 7

7 Nödvändig tandvård 8

7.1 Vid besök hos tandläkare/tandhygienist 8

8 Regelverk och blankett 8

9 Kontaktuppgifter vid frågor 8

9.1 Frågor om tandvårdsstödet 8
9.2 Frågor om uppsökande verksamhet 9

1 Inledning

Anvisningarna riktar sig till kommunens och sjukvårdens utfärdare av underlag för munhälsoerbjudande och grönt kort.

Utfärdare kan vara patientansvarig sjuksköterska, biståndshandläggare, LSS-handläggare, enhetschefer, kommunsjuksköterska, distriktssköterska samt läkare eller sjuksköterska på psykiatrisk mottagning.

Dessa anvisningar grundar sig på regelverk för Region Blekinges tandvårdsstöd version 2022:2.0 som i sin tur bygger på Tandvårdslag 1985:125, Tandvårdsförordning SOSFS 1998:1 338, och Socialstyrelsens Meddelandeblad Mars 2004. I regelverket redovisas tillämpningen av Tandvårdsreform 1999/2013. Regionens tandvårdsstöd omfattas även av allmänna regler i form av lagar, förordningar och föreskrifter som gäller för all tandvård. TLV:s föreskrifter tillämpas. Nationella riktlinjer följs.

Regionen och kommun har ett gemensamt ansvar och ska samverka för att vissa äldre och funktionshindrade som omfattas av regionens särskilda tandvårdsstöd erbjuds uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Dessa anvisningar är tänkta att vara en praktisk hjälp för berörd personal inom kommun och sjukvård.

2 Bakgrund

Den 1 januari 1999 reformerades det statliga stödet till tandvård för vuxna genom ändringar av tandvårdslagen och lagen om allmän försäkring. Ett väsentligt inslag i reformen, Tandvårdsreform 1999, var regionernas utökade ansvar. För detta utökade stöd får regioner statsbidrag. Med detta stöd organiseras och finansieras viss tandvård till berättigade personer som omfattas av regionens tandvårdsstöd.

Personer med varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser skall erbjudas uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Vård- och omsorgspersonalen ska få handledning/munvårdsträffar för att kunna hjälpa den berättigade med den dagliga munvården.

Den uppsökande verksamheten är kostnadsfri. För den nödvändiga tandvården betalar den som är berättigad samma avgift som gäller för öppen hälso- och sjukvård. Dessa avgifter räknas in i högkostnadsskyddet.

3 Personkretsen

Den uppsökande verksamheten med munhälsobedömning och nödvändig tandvård avser personer med stort behov av vård och omsorg och som:

- kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar för enligt 18 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) **Kategori N1**
- får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård) **Kategori N2**

- omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) **Kategori N3**
- får service och omvårdnad i egen bostad (ordinärt boende) med motsvarande behov av omsorger som personer som omfattas av punkterna 1–3 **Kategori 4**

Det är **inte** boendeformen, den personliga ekonomin eller patientens munhälsotillstånd som avgör rätten till tandvårdsstödet utan **det individuella behovet av vård, service och omvårdnad som måste vara omfattande och varaktigt för att berättiga till stödet.**

Med omfattande behov menas insatser minst 3 gånger per dag (morgon, middag, kväll) samt tillsyn på natten som kan bestå av ett trygghetslarm. Omvårdnaden ska varje gång vara betydande, alltså inte innebära utdelning av mat, städning eller dylikt. Vidare skall förbättringsutsikten bedömas vara liten. Med varaktigt behov menas ett behov som förväntas kvarstå i minst ett år.

Omvårdnad innebär i detta sammanhang att personal inom hemtjänst, sjukvård eller närstående rent praktiskt ger vård eller skötsel till någon annan person. Målet med omvårdnaden är att öka personens välbefinnande genom att lindra symtom och förbättra funktioner.

För att få Regionens tandvårdsstöd vid kategori **N1** krävs:

- att personen bor i ett boende med helinackordering (personal dygnet runt), ett s.k. särskilt boende.

För att få Regionens tandvårdsstöd vid kategori **N2** krävs:

- får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård). Omfattar de personer som bor i ordinärt boende och som på grund av allvarlig sjukdom har ett stort och varaktigt behov av vård och behandling. Det gäller personer som får avancerad sjukvård i hemmet. Tillfälliga sjukvårdsinsatser som efter en sjukhusvistelse eller hjälp med injektioner, omläggning eller läkemedelsdosering ingår inte.

För att få Regionens tandvårdsstöd vid kategori **N3** krävs att personen är utredd och bedömd tillhöra någon av personkretsarna 1–3 i LSS (Lag, 1993:387, om stöd och service till vissa funktionshindrade) 1 §, dvs. personer med:

- intellektuell funktionsnedsättning, autism eller autismliknande tillstånd
- betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder
- andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen

Om man tillhör LSS-personkrets och har en pågående LSS-insats är man berättigad till ett digitalt N-tandvårdskort. Om man tillhör LSS-personkrets men inte har en pågående LSS-insats bedöms man efter samma kriterier som grupperna 1, 2 och 4, det vill säga hur omfattande och varaktigt det allmänna omvårdnadsbehovet är.

För att få Regionens tandvårdsstöd vid kategori **N4** krävs:

- ett varaktigt behov av personlig omvårdnad utförd av hemtjänst och/eller anhörig eller annan person minst tre gånger dagligen samt larm eller tillsyn av nattpatrull och att särskilt boende bedöms vara alternativet om inte denna resurs fanns

I grupp N4 inordnas även personer med psykossjukdom eller annan grav psykisk störning och som varat längre än ett år. Den diagnosticerade psykiska sjukdomen ska ha medfört ett omfattande funktionshinder som gör att man av egen kraft inte kan uppsöka tandvården eller inse behovet av tandvård och har ett omfattande vårdbehov.

3.1 Vem ska patienten/anhöriga kontakta?

Den som bor i:

- Särskilt boende, vänder sig till boendets patientansvarig sjuksköterska
- Gruppboende, vänder sig till boendets patientansvarig sjuksköterska
- Det egna hemmet och har hemtjänst, vänder sig till biståndshandläggaren, kommunsjuksköterska eller distriktssköterska
- Det egna hemmet med hjälp av anhöriga, vänder sig till distriktssköterska på vårdcentral

Den som:

- Tillhör LSS, vänder sig till Habilitering eller kommunens LSS-handläggare
- Har psykisk sjukdom, vänder sig till läkare eller sjuksköterska på psykiatrisk mottagning

4 Tandvårdskortet (N-kort)

Till personer som bedömts tillhöra personkretsen utfärdas ett digitalt N-tandvårdskort (tidigare kallad grönt kort).

Medarbetare inom kommun och region, som har kunskap om personkretsen, har skyldighet att identifiera de personer som är berättigade till N-tandvårdskort.

Kommunsjuksköterska, biståndshandläggare, LSS-handläggare, distriktssköterska eller sjuksköterska inom psykiatrin gör en bedömning om en person har rätt till nödvändig tandvård och utfärdar N-kort i Tandhälsoportalen (Region Blekinges tandvårdssystem). Beställaravdelningen Tandvård på Region Blekinge hanterar behörighet och utbildningar i tandvårdsstödet och Tandhälsoportalen.

Berättigade patienter får ett digitalt N-kort. Det här innebär att patienten inte längre behöver ett fysiskt kort med sig vid tandvårdsbesök. Vid besöket meddelar de att de har N-kort, legitimerar sig och visar upp eventuellt högkostnadskort alternativt frikort (samma som hos hälso-och sjukvården). Därefter kontrolleras N-kortets giltighet av vårdgivaren/tandvårdskliniken i Tandhälsoportalen.

N-tandvårdskortet om nödvändig tandvård är en digital identitetshandling som visar att personen tillhör personkretsen. Den kan tidsbegränsas om patientens förbättringsutsikter inte kan bedömas.

Patienten betalar enligt hälso- och sjukvårdens öppenvårdsregler. Dessa avgifter får räknas in i högkostnadsskyddet.

Eventuella N-kort utfärdade på felaktiga grunder återkallas av Beställaravdelningen Tandvård alternativt av N-kortutfärdaren direkt i Tandhälsoportalen. Vid ett återkallat N-kort meddelas vårdtagaren genom automatiskt brevutskick via Tandhälsoportalen.

Du hittar mer information om N-kortsutförande och behörighet till Tandhälsoportalen på regionblekinge.se Läs mer här

5 Uppsökande verksamhet

Det är samma personkrets som har rätt till såväl en munhälsobedömning som den nödvändiga tandvården. När kommunen skapar N-kort i Tandhälsoportalen är det obligatoriskt att uppge om patienten tackat JA eller tackat NEJ till munhälsobedömning. Oavsett om man tackar ja eller nej så har man rätt till nödvändig tandvård.

Patienter med N-kort har rätt till uppsökande verksamhet med en kostnadsfri munhälsobedömning årligen. När det gäller munhälsobedömningen kan den enskilde patienten inte välja vårdgivare.

6 Munhälsobedömning

Munhälsobedömning är en förenklad kontroll av munhåla, tänder och tandersättningar. Bedömningen är ett **erbjudande**. Den som inte vill utnyttja detta erbjudande kan avstå, för att vid ett senare tillfälle tacka ja vid förnyat erbjudande.

Alla som är berättigade skall erbjudas en munhälsobedömning. Där så behövs, kan erbjudandet till berättigad ske via anhörig, god man eller kontaktperson som åt den berättigade accepterar eller avböjer erbjudandet.

6.1 Tacka ja/nej

Om den berättigade tackat ja till en munhälsobedömning tar tandvårdspersonalen kontakt enligt de uppgifter som har angivits i Tandhälsoportalen. Detta för att samordna och planera munhälsobedömning och munvårdsträffar/utbildning. Ett samarbete mellan kommunerna och tandvården är en förutsättning.

Efterföljande år kommer de som tackat nej erbjudas munhälsobedömning på nytt. Svaren ska vara skriftliga.

De som tackat ja får munhälsobedömning automatiskt.

Berättigade personer ska årligen erbjudas en kostnadsfri munhälsobedömning.

6.2 Bedömningen

Bedömningen utförs idag av legitimerad tandhygienist från Folktandvården Blekinge i patientens hem eller i det särskilda boendet. Tandhygienisten bedömer munhälsan och ger munhygieninstruktion till personen och/eller till närvarande vårdpersonal/anhörig. En skriftlig munvårdsplan skrivs på ett munvårdskort. Uppgifter om munstatus och behov av hjälp med munhygienen noteras på kortet.

Munvårdskortet utgör underlaget för information till den enskilde och personalen om vad som bör ingå i den dagliga munvården. Munvårdskortet är ett samverkans- och kommunikationsdokument mellan tandvårdspersonal och berörd omvårdnadspersonal. På munvårdskortet ska finnas uppgifter om vilka munvårdsprodukter som är lämpliga att använda.

Patientansvarig sjuksköterska eller motsvarande, och vid behov anhörig, informeras om resultatet av munhälsobedömningen. Tandhygienisten ska vid behov hänvisa patienten till tandklinik som är beredd att ta emot patienten för nödvändig tandvård och som han/hon önskar besöka.

När ansvarig sjuksköterska upprättar den individuella vårdplanen bör den även innefatta munvården. I omvårdnadsjournalen skall resultatet av munhälsobedömningen ingå.

Munhälsobedömningen dokumenteras i journalhandling hos tandvården.

6.3 Ansvarig omvårdpersonal

Vid varje munhälsobedömning ska ansvarig omvårdpersonal finnas med för att ge information om den boendes allmäntillstånd och speciella problem samt för att ta emot de individuella instruktioner och rådgivning som ges om den dagliga munvården. Den som inte själv kan sköta den dagliga hygienen skall få hjälp med detta av kommunen. I den dagliga omvårdnaden ingår rengöring av munnen och tänderna.

6.4 Munvårdsträffar

Munvården skall vara en självklar del av den dagliga omvårdnaden.
Munvårdsträffar/utbildningen skall ge vård- och omsorgspersonalen teoretisk och praktisk kunskap samt motivation att sköta den dagliga munvården. Munvårdsutbildningen skall dessutom ge kunskap om tandsjukdomar, att kunna tolka signaler, symtom samt förstå behandlingsråd från tandvårdspersonalen.

Utbildning av omvårdpersonal ingår som en viktig del i den uppsökande verksamheten och är kostnadsfri.

Ansvarig för särskilt boende/hemtjänst/övriga utförare av vård- och omsorg i egen bostad planerar munvårdträffar tillsammans med tandvårdpersonalen så att vård- och omsorgspersonal, enhetschef samt sjuksköterska skall kunna delta i munvårdsutbildningen.

7 Nödvändig tandvård

Giltigt N-tandvårdskort, tidigare kallad ”grönt kort”, berättigar till undersökning och nödvändig tandvård hos valfri tandläkare/tandhygienist med betalning enligt den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftssystem. Fasta kronor, broar och implantatstödda konstruktioner beviljas restriktivt och kräver utförlig motivering i förhandsbedömning.

7.1 Vid besök hos tandläkare/tandhygienist

N-tandvårdskortet är digitalt. Vid besök på tandläkarmottagning skall därför enbart ID-kort medtagas och visas upp för att hälso- och sjukvårdens avgifter skall gälla.

8 Regelverk

Dokument och regelverk som gäller för Blekinge hittas på Region Blekinges webbplats: Dokument och regelverk - Region Blekinge

Observera att N-kort enbart utfärdas via Tandhälsoportalen från och med den 31 maj 2024. All ansökan via blanketter upphörde att gälla efter detta datum.

9 Kontaktuppgifter vid frågor

9.1 Frågor om tandvårdsstödet

Vid frågor om tandvårdskort vänder du dig till Beställaravdelningen Tandvård på Region Blekinge.

BeställaravdelningenTandvård
Region Blekinge
371 81 KARLSKRONA

E-mail: bestallaravdelningen.tandvard@regionblekinge.se
Tel: 0457-73 15 18

9.2 Frågor om uppsökande verksamhet

Vid frågor om den uppsökande verksamheten samt vid bokning av munvårdsträffar/utbildning för vård- och omsorgspersonalen vänder du dig till Folktandvårdens munhälsosamordnare.

Folktandvårdens Stab
Region Blekinge
371 81 KARLSKRONA

E-mail: cecilia.zeba@regionblekinge.se
Tel: 0457-7315 11